

Talousarviomuutokset, Perhe- ja vammaispalvelut

Pevamltk 26.10.2026
647/02.02.00/2026

Valmistelija(t) toimialajohtaja Kati Kantanen, p. 044 740 1951
kati.kantanen@pshyvinvointialue.fi

Päätös

Esittelijä perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja

Päätösehdotus

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää:

1. Merkitä tiedoksi perhe- ja vammaispalveluiden toimialan vuoden 2026 toisen talousarviomuutosesityksen.
2. Esittää talousarviomuutosesityksen aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi osana Pohjois-Savon hyvinvointialueen vuoden 2026 talousarviomuutoksia.

Ennakkovaikutusten arviointi

Talousarviomuutoksilla pyritään turvaamaan lakisääteisten palvelujen järjestäminen, asiakkaiden yksilöllisiin palvelutarpeisiin vastaaminen sekä palvelutuotannon jatkuvuus. Muutokset perustuvat toteutuneeseen ja ennakoituun palvelutarpeeseen sekä siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Toimivallan peruste Hallintosäntö § 41 §, lautakunnan erityistehtävät kohta 4.

Liitteet ja oheisaineisto

Esityslistan oheisaineistona:

- Perhe- ja vammaispalveluiden muutostalousarvio 2026

Valmistelu

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi joulukuussa 2025 vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelman. Vuoden 2026 ensimmäiset talousarviomuutokset hyväksyttiin toukokuussa 2026.

Hallintosäännön 91 § mukaisesti talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä aluevaltuustolle siten, että aluevaltuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana.

Talouspalvelujen ohjeistuksen mukaisesti vuoden 2026 toiset talousarviomuutosesitykset perustuvat tammi–syyskuun toteumatietoihin ja loppuvuoden ennusteeseen.

Talousarviomuutokset käsitellään aluehallituksessa 16.11.2026 ja aluevaltuustossa 14.12.2026. Lautakunnallisilla toimialoilla talousarviomuutosesitykset käsitellään lautakunnissa tiedoksi merkittävänä asioina.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan talousarviomuutokset

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan toimintatuottojen arvioidaan ylittävän vuoden 2026 talousarvion 39 365 eurolla, valmistus omaan käyttöön ylittää talousarvion 592 909 euroa ja toimintakulujen 10 468 866 eurolla. Toimintakatteen arvioidaan heikkenevän yhteensä 9 836 591 euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden.

Toimintakulujen ylitys muodostuu pääosin asiakaspalvelujen ostoista sekä lakisääteisten palvelujen järjestämiseen liittyvästä ennakoitua suuremmasta palvelutarpeesta ja kustannusten noususta.

Perhepalveluissa merkittävimmät kustannuspaineet kohdistuvat perhetyön ostopalveluihin ja lastensuojelun viimesijaisiin palveluihin. Vammaispalveluissa kustannusten kasvua aiheuttavat erityisesti asumispalvelujen ostopalvelut, uusien asiakkaiden palvelutarpeet sekä lasten asumisen tuen järjestäminen asiakkaiden koteihin.

Talousarviomuutokset perustuvat syyskuun 2026 talousennusteeseen ja arvioon loppuvuoden palvelutarpeesta sekä kustannuskehityksestä. Muutosesityksillä pyritään varmistamaan määrärahojen riittävyys lakisääteisten palvelujen järjestämiseen ja palvelutuotannon jatkuvuuteen.

Perhepalveluiden talousarviomuutos 2026

Perhepalveluiden toimintatuottojen arvioidaan alittavan talousarvion 61 706 eurolla.

- Myyntituottojen arvioidaan ylittävän talousarvion 1 070 667 eurolla. Ylitys muodostuu pääosin kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisista myyntituotoista.
- Maksutuottojen arvioidaan alittavan talousarvion 542 265 eurolla. Alitus johtuu pääosin lastensuojelun asiakasmaksutuottojen ennakoitua pienemmästä kertymästä.
- Tukien ja avustusten arvioidaan alittavan talousarvion 608 611 eurolla. Alitus johtuu siitä, että perheryhmäkoti on toiminut koko vuoden yksiosastoisena, vaikka talousarviossa oli varauduttu kaksiosastoiseen toimintaan.
- Lisäksi valmistus omaan käyttöön -erään sisältyy 390 447 euroa sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän käyttöönottoon osallistuneiden asiantuntijoiden henkilöstömenojen kohdentamisesta käyttöönottoprojektille.

Perhepalveluiden toimintakulujen arvioidaan ylittävän talousarvion 4 215 745 eurolla.

- Henkilöstökulujen arvioidaan alittavan talousarvion 381 381 eurolla. Alitus johtuu pääosin avoimien tehtävien ja virkojen

täyttämisen viivästyisestä sekä rekrytointiin liittyvistä haasteista.

- Palvelujen ostojen arvioidaan ylittävän talousarvion 4 787 673 eurolla. Ylitys kohdistuu pääosin asiakaspalvelujen ostoihin. Perhetyön ostopalveluihin varatut määrärahat ovat osoittautuneet riittämättömiksi toteutuneeseen palvelutarpeeseen nähden. Kustannusten kasvua ovat lisäksi aiheuttaneet palveluntuottajien hinnankorotukset sekä lastensuojelun viimesijaisiin palveluihin kohdistuva, pitkään kasvaneesta palvelutarpeesta johtuva kustannuspaine.
- Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden, avustusten sekä muiden toimintakulujen arvioidaan alittavan talousarvion yhteensä 190 547 eurolla.

Talousarviomuutosesitys perustuu syyskuun 2026 talousennusteeseen ja loppuvuoden arvioituun kustannuskehitykseen. Henkilöstökulujen ennusteessa on huomioitu lokakuussa voimaan tulevat prosentuaaliset palkankorotukset.

Vammaispalveluiden talousarviomuutos 2026

Vammaispalveluiden toimintatuottojen arvioidaan ylittävän talousarvion 101 204 eurolla.

- Myyntituottojen arvioidaan ylittävän talousarvion 155 549 eurolla. Ylitys muodostuu pääosin ostopalveluissa olevien asiakkaiden ateriapalvelutuottojen sekä muille hyvinvointialueille tuotettavista asumispalveluista saatavien myyntituottojen kasvusta.
- Maksutuottojen arvioidaan ylittävän talousarvion 8 267 eurolla. Ylitys johtuu asiakasmaksutuottojen ennakoitua suuremmasta kertymästä.
- Muiden toimintatuottojen arvioidaan alittavan talousarvion 62 612 eurolla. Alitus johtuu pääosin vakuutuskorvausten ennakoitua pienemmästä toteumasta.
- Lisäksi valmistus omaan käyttöön -erään sisältyy 202 000 euroa sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän käyttöönottoon osallistuneiden asiantuntijoiden henkilöstömenojen kohdentamisesta käyttöönottoprojektille.

Vammaispalveluiden toimintakulujen arvioidaan ylittävän talousarvion 6 367 466 eurolla.

- Henkilöstökulujen arvioidaan ylittävän talousarvion 346 417 eurolla. Ylitys johtuu pääosin lasten asumisen tuen järjestämisestä asiakkaiden omiin koteihin toteutettavina hoidollisina hoitorinkeinä. Vuoden aikana on järjestetty kolme tällaista hoitorinkiä, joiden toteuttaminen on edellyttänyt määräaikaisten henkilöstön palkkaamista. Lisäksi henkilöstökustannuksia ovat kasvattaneet lyhytaikaisten sijaisten ja alle 13 päivän työjaksoja tekevien työntekijöiden palkkakulut. Näihin kustannuksiin ei ollut varauduttu vuoden 2026 talousarviossa.

- Palvelujen ostojen arvioidaan ylittävän talousarvion 6 270 514 eurolla. Merkittävin kustannusten kasvu kohdistuu vammaisten henkilöiden asumispalveluihin. Talousarvion ylitykseen vaikuttavat erityisesti palveluntuottajien ennakoitua suuremmat hinnankorotukset, asumispalvelujen tarpeen kasvu sekä laitoshoidon purkamiseen liittyvän palvelurakenteen muutoksen viivästyminen.
 - Vuoden 2026 talousarviossa palveluntuottajien hinnankorotuksiin oli varauduttu 0,93 prosentin korotuksella, mutta toteutuneet hinnankorotukset ovat olleet keskimäärin 3,2 prosenttia. Hinnankorotukset ovat siten olleet 2,27 prosenttiyksikköä ennakoitua suuremmat.
 - Lisäksi asumisen ostopalvelujen tarve on kasvanut talousarvion laadinnan jälkeen. Palvelujen piiriin on tullut kymmenen uutta asiakasta, joiden yksilöllisen palvelutarpeen mukaisten palvelujen järjestämisen arvioitu kustannusvaikutus on noin 576 000 euroa. Tämä vastaa noin kymmentä prosenttia palvelujen ostojen kokonaisylityksestä. Kasvaneeseen palvelutarpeeseen ei ollut varauduttu alkuperäisessä talousarviossa.
 - Palvelujen ostojen kustannuskehitykseen on vaikuttanut myös laitoshoidon purkamiseen liittyvän palvelurakenteen muutoksen toteutuminen suunniteltua hitaammin. Vuoden 2026 aikana tavoitteena oli siirtää 16 asiakasta laitoshoidosta omaan ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikköön, Kirkkopuistoon. Vuoden aikana siirtyi kahdeksan asiakasta, ja loput kahdeksan on suunniteltu siirtyviksi vuoden 2027 alussa toimintansa aloittavaan Saarnipuun asumisyksikköön. Muutoksen viivästyminen vuoksi ostopalvelujen käyttö on jatkunut ennakoitua suurempana, eikä vuodelle 2026 asetettu sopeuttamistavoite ole toteutunut suunnitellussa laajuudessa.
- Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden menojen arvioidaan alittavan talousarvion 264 080 eurolla. Alitus johtuu pääosin siitä, että uusien asumisyksiköiden kalustehankinnat toteutuvat suunniteltua vähäisempinä.
- Avustusten arvioidaan alittavan vähäisesti talousarvion palvelutarpeen mukaisten avustusten ennakoitua vähäisemmän tarpeen vuoksi. Kokonaisalituksesta huolimatta liikkumisen tuen kustannukset ovat kasvaneet merkittävästi.
- Muiden toimintakulujen arvioidaan ylittävän talousarvion 21 134 eurolla. Ylitystä aiheuttavat erityisesti talousarvioon sisällymättömät oikeudenkäyntikulut ja asianajopalkkiot, yhteensä 18 736 euroa. Lisäksi koneiden ja laitteiden vuokrakustannukset ovat toteutumassa talousarviossa arvioitua suurempina.